

Aşıq sənətinin ustadı

Azərbaycan incəsənətinin ən qədim növlərindən olan aşıq sənətinin xalqımızın mənəvi dünyasında özünəməxsus rolu vardır. Məzmununda türk təfəkkürünü, türk dünyagörüşünü, ruh-fəlsəfəsini əks etdirən bu sənət növünün yaradıcıları, onu qoruyub yaşadanlar, zaman-zaman ozan, dədə, yansa, xalq arasında “el atası” adlandırılan aşıqlar zəhmət adamlarının arzu və istəklərini, işğalçılara qarşı mübarizəsini, məhəbbət duyğularını, yüksək keyfiyyətlərini tərənnüm etmiş, Azərbaycan ədəbiyyatı və musiqisinin inkişafında misilsiz xidmətlər göstərmişdir.

“Dədə Qorqud gəldi, boy boyladı, söy söylədi, bu oğuznaməyi düzdü, qoşdu belə dedi” kimi söyləmələrin, sonralar “qoşma” adlanan aşıq şerinin gücü ilə “Kitabi-Dədə Qorqud”, “Koroğlu”, “Şah İsmayıl”, “Qurbanı”, “Tahir və Zöhrə”, “Aşıq Qərib”, “Əsli və Kərim” və s. kimi dastan nümunələri aşıq ədəbiyyatını zənginləşdirmiş realist yazılı ədəbiyyata ciddi təsir edə bilmişdir.

Məzmun və xarakterinə görə, qəhrəmanlıq ruhunda, lirik və nəsihətamiz planda, satirik və komik səciyyəli olan aşıq havalarında insan mənəviyyatının ən ülvü, nəcib keyfiyyətləri, xalqın

Onu da deyək ki, elə 2006-cı ildə Hüseyn Həsənovu qəbul edən Azərbaycan Respublikası mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev də ona təşəkkürünü bildirmiş, bundan sonrakı fəaliyyətində köməklik göstərəcəyini söyləmişdi. Məhz bundan sonra H.Həsənovun şəxsi mənzilində yaradılmış muzeyə mütəxəssislər tərəfindən baxış keçirilmiş və müəyyən edilmişdir ki, şəraitsizlik və maliyyə çətinliyi səbəbindən aşıq sənətinə aid materiallar primitiv üsulla təqdim olunur. Muzey yaşayış binasında yerləş-

poeziyasını ürekdən sevmə və bu sənətin yaşaması, inkişafı üçün əlindən gələni edən Hüseyn müəllim 2016-cı ildə dövlət mükafatı laureatı, professor Məhərrəm Qasımlının ölkə başçısının sərəncamı ilə Azərbaycan Aşıqlar Birliyinə sədr seçilməsindən sonra bu sahədə görülən işlərdən də məmnunluqla danışır: “Mən bu təyinat üçün ilk növbədə cənab Prezidentə minnətdaram. Bu təyinatdan çox keçməmiş Məhərrəm müəllim Türk dünyası aşıqlarını bir yerə cəmləşdirdi və birləşdirdi. Onların iştirakı ilə Azərbaycanda böyük dövlət tədbiri keçirildi, bundan sonra bir-birilə əlaqə saxlamasına şərait yaradıldı. Məhərrəm Qasımlı Aşıq Ələsgər yaradıcılığına da böyük dəyər verir: “Aşıq Ələsgər aşıqlar dünyası aşıqlarının pasportudur” deyən Məhərrəm müəllim onun ev-muzeyinin daha yaxşı şəraitdə fəaliyyət göstərməsi üçün də köməyini əsirgəmir. İnanıram ki, saza, sözə, sənətə dəyər verən insanların köməyi ilə Aşıq Ələsgər muzeyinin problemləri tezliklə həllini tapacaqdır”.

Hüseyn müəllim Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı, onun dünyada təbliği istiqamətində görülən işlərdən, xüsusən də bu sahədə ölkənin Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın fəa-

Hindistanın Azərbaycandakı səfiri - 2014-cü il

Misirin Azərbaycandakı Mədəniyyət Mərkəzinin müdiri

sevinc və kədəri, vətənpərvərliyi, zülm və əsarətə qarşı qəhrəmanlıq və rəşadət əks olunur. “Koroğlu”, “Misri”, “Orta divanı” də mərdlik, cəsurluq, “Qəmərcan”, “Gözelləmə”, “Göycəgülü”ndə oyna, şən əhvali-ruhiyyə, “Dilqəmi”, “Yanıq Kərimi”, “Təcnis”də lirik məhəbbət duyğuları, qüسسə və həsrət motivləri ifadə edilir.

Aşıq sənətinin inkişafında bir çox xalq sənətkarlarının böyük əməyi olub. Aşıq poeziyasının görkəmli nümayəndələrindən biri də Aşıq Ələsgərdir.

Aşıq sənətinə həmişə böyük maraq olub. Bu qədim sənətin qorunması, təbliği və yeni istedadlı gənclərin üzə çıxarılması istiqamətində məqsədyönlü iş aparılıb. Bu işdə adi, sadə vətəndaşların kənarda qalmaması isə həqiqətən qürur doğuracaq haldır. Neçə illər öncə, vaxtilə sürücü işləyən Hüseyn Həsənovun yaşadığı Bakı şəhəri, Atatürk prospekti 37, mənzil 75-də Aşıq Ələsgər muzeyini yaratmasına da səbəb bu sənətə, eloğlusu, qədim Göyçə mahalının Dədə Ələsgərinə sevgisi olmuşdu. Uzun illər aşıq sənətinə aid topladığı maraqlı materialların, qəzet, jurnal, kitab, fotoşəkil, qramafon və patifon vallarının, lent yazılarının, saz musiqi alətlərinin və digər eksponatların itib-batmaması üçün şəxsi mənzilində muzey yaradan Hüseyn Həsənovun bu addımı ayrı-ayrı insanlar, dövlət qurumları tərəfindən də yüksək dəyərləndirilmişdir.

Xalq şairi Zəlimxan Yaqub 2006-cı ildə Aşıq Ələsgər muzeyi və onun yaradıcısı haqqında belə demişdi: “Sazın-sözün, sənətin beşiyinə, evinizə, ev-muzeyinizə gəldiyim üçün özümü xoşbəxt hesab edərdim. Balaca bir otağa sazın, sözün dünyasını yerləşdirən üreyinə, zövqünə, məhəbbətinə eşq olsun. Bir universitetin işini təbəşinə gördüyünüz üçün qeyrətinə baş əyirəm. Bu otağa muzey demək azdır, bu saz ocağı, sənət məbədidir. Azərbaycan xalqına başucalıq gətirən böyük şəxsiyyətlərin, nağıllı, dastanlı, gecələrin ətri, nəfəsi var burada...”.

diyi üçün oraya tamaşaçıların gəlməsi də çətinləşir. Bütün bunları nəzərə alaraq Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən Bakı şəhərində xüsusişəkililmiş binada və yüksək səviyyədə Aşıq Ələsgər Muzeyinin yaradılması istiqamətində görülən işlərin daha da gücləndirilməsi, qədim el sənətinin yaradılması və gələcək nəsillərə ötürülməsi, görkəmli ustadın xatirəsinin əbədləşdirilməsi və onun işinin öyrənilməsi məqsədilə bina ayrılması barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti qarşısında məsələ qaldırılmışdır.

Nə qədər darısqal şəraitsizlik olsa da Hüseyn müəllim ruhdan düşmür, axtarışlar aparır, müxtəlif qurumlarla əməkdaşlıq edir, muzeyin eksponat fondunun daha da zənginləşdirilməsinə çalışır. Bu mənada onun xalqımızın sevimli şairi Hüseyn cavidin ev-muzeyi ilə əməkdaşlığını qeyd etməmək olmaz. Böyük dramaturq, filosof-şair Cavidin zəngin irsinin təbliğatçısı, muzeyin direktoru, əməkdar incəsənət işçisi, filologiya üzrə elmlər doktoru Gülbəniz Babaxanlı Aşıq Ələsgər muzeyinə 13 cildlik “Azərbaycanın qeyri-maddi mədəniyyət abidələri və Ərtoğrul Cavid” adlı kitabını hədiyyə etmişdir. Həmin çoxcildliyin 10-cu cildinə “Azərbaycan aşıq yaradıcılığı və Ərtoğrul Cavid” adlı material da daxil olmuşdur ki, burada da Aşıq Ələsgər yaradıcılığından, Göyçəli Həcər xanım dastanından, onun dağa həsr etdiyi şeirlərdən ətraflı bəhs edilir. Hüseyn Həsənov deyir: “Gülbəniz Babaxanlının nəşrə hazırladığı həmin çoxcildlik doğrudan da dəyərlidir. Hələ 1910-cu ildə Hüseyn Cavid Aşıq Ələsgər haqqında dəyərli bir fikir söyləmiş və sonralar Ərtoğrul Cavid Aşıq Ələsgər yaradıcılığını toplayıb tədqiq edərkən Cavid əfəndinin söylədiyi fikirləri öz əlyazmalarında belə qeyd etmişdi: “Aşıq Ələsgər aşıqlar dünyasının zərgeridir. Bu fikirlər kitabda da öz əksini tapmışdır. Bu qiymətli hədiyyəyə görə Gülbəniz Babaxanlıya minnətdaram”.

Aşıq yaradıcılığını, xüsusən də Aşıq Ələsgər

liyyətdən də söz açdı: “Öz qədimliyi, zənginliyi ilə seçilən Azərbaycan mədəniyyətini dünyaya tanımaq çox şərəfli işdir və bu işin öhdəsindən Heydər Əliyev Fondunun prezidenti kimi Mehriban Əliyeva ləyaqətlə gəlir. Məhz onun səyi, zəhməti nəticəsində bu gün bir çox mədəniyyət nümunəsi YUNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil edilmişdir. Azərbaycan aşıq sənəti də həmin mədəni incilər siyahısına daxildir. Mən də Aşıq Ələsgər muzeyini yaratmaqla bu sənətin yaranmasına xidmət göstərməyə çalışıram. Muzeydə minlərlə eksponat toplanıb. Həmin eksponatlar muzeyə gələnlərin marağına səbəb olur, xüsusən də xarici qonaqların.

Muzey on ildən artıqdır ki, fəaliyyət göstərir. Bu illərdə mənə köməklik göstərənlər də az olmayıb. Azərbaycan Respublikası mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayevin, nazir müavini Sevdə Məmmədliyəvanın dəstəyini həmişə hiss etmişəm. Bunun üçün mən onlara təşəkkürümü bildirirəm. Ötən illərdə həmçinin bəzən bürokratiyaya buzlarını sındırmalı, laqeydlik baryerlərini də asmalı olmuşam. Mədəniyyətimizə laqeyd münasibət göstərmək olmaz. Onun yaranmasında, inkişafında əməyi, xidməti olan hər kəs öz layiqli qiymətini almalıdır”.

Aşıq Ələsgərin də mədəniyyət tariximizdə özünəməxsus yeri var. Onun yaradıcılığının uzun illərdən bəri dərslik kitablarında tədris olunması özü çox şey deyir. Yeri gəlmişkən onu da deyim ki, ulu öndərimiz Heydər Əliyev də bu böyük ustada yüksək dəyər verirdi: “Xatirimdədir, bizə Aşıq Ələsgərin şeirləri orta məktəbdə tədris edilirdi” —deyən Heydər Əliyev respublikaya rəhbərliyi dövründə 1997-ci ildə Aşıq Ələsgərin yubileyinin dövlət səviyyəsində qeyd olunması ilə bağlı sərəncam imzalamışdı. Bəli, Aşıq Ələsgər aşıq poeziyasının ustadlarından biridir, onun adını tarixdə yaşatmaq hər birimizin borcudur”.

Zümrüd QURBANQIZI,
“Respublika”.